

**TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS POHJOIS-POHJANMAAN ALUEELLE
19.12.2020 – 18.1.2021****ASIAN TAUSTAA**

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 16.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (COVID-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 17.3., 8.4., 8.5., 19.5., 16.6., 1.7., 24.8., 22.9., 22.10., 20.11. ja 1.12.2020 antamallaan päätöksillä tehnyt tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaiset rajoituspäätökset koskien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämistä.

Aluehallintovirasto on 1.12.2020 antamallaan päätöksellä (PSAVI/9534/2020) kieltänyt toimialueensa kuntien alueella (Kainuu ja Pohjois-Pohjanmaa) kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset. Sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa on voitu kuitenkin järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu korkeintaan 10 (kymmenen) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1). Päätös on voimassa ajalla 2.12.-18.12.2020

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kuntien alueella kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset.

Sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan kuitenkin järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu korkeintaan 10 (kymmenen) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Määräys on voimassa ajalla 19.12.2020-18.1.2021 seuraavien kuntien alueella: Alavieska, Haapajärvi, Haapavesi, Hailuoto, Ii, Kalajoki, Kempele, Kuusamo, Kärsämäki, Liminka, Lumijoki, Merijärvi, Muhos, Nivala, Oulainen, Oulu, Pudasjärvi, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Raahe, Reisjärvi, Sievi, Siikajoki, Siikalatva, Taivassalo, Tyrnävä, Utajärvi, Vaala ja Ylivieska.

Perustelut

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Tartuntatautilain 7 §:n 1 momentin mukaan tartuntatautien torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja

terveysministeriölle. Ministeriö vastaa valtakunnallisesta terveydenhuollon häiriötilanteisiin tai niiden uhkaan varautumisesta ja näiden tilanteiden johtamisesta. Em. säädöksen 2 momentin mukaan tartuntatautien torjunnan kansallisena asiantuntijalaitoksena toimii Terveystieteiden tutkimuskeskus, joka mm. tukee asiantuntemuksellaan sosiaali- ja terveysministeriötä ja aluehallintovirastoja, ylläpitää tartuntatautien torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seuranta- ja tutkimusjärjestelmiä sekä ohjaa ja tukee tartuntatautien torjuntatyötä kunnissa, sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) mukaan koronaviruksen (SARS-CoV-2) aiheuttama tauti (COVID-19) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana. Virus voi tarttua myös pinnoilta, joille on hiljattain päätynyt sairastuneiden hengitystie-eritteitä. Virus kiertää sekä Suomessa että laajasti muualla maailmassa, ja Suomen väestöstä valtaosa on yhä altis tartunnalle. Uuden koronaviruksen aiheuttaman taudin ehkäisemiseksi ei ole vielä Suomessa käytössä rokotetta. Laajalla testaamisella, sairastuneiden eristämällä, tartuntaketjujen jäljittämällä ja altistuneiden karanteenilla voidaan osaltaan, mutta ei yksinomaan, estää taudin leviämistä.

Kokoontumisrajoituksia asetettaessa otetaan huomioon epidemiologinen arvio taudin leviämisestä tilanteissa, joissa sosiaalisten kontaktien määrä on suuri.

Sosiaali- ja terveysministeriön 7.9.2020 antaman toimintasuunnitelman mukaisesti epidemiologinen tilannekuva on jaettu kolmeen vaiheeseen: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. Niiden avulla arvioidaan suositusten ja rajoitusten tarvetta ja kohdentamista, ja niitä voidaan käyttää päätöksenteon perusteluina alueellisesti ja valtakunnallisesti. Ilmaantuvuus, positiivisten näytteiden osuus tutkituista näytteistä ja tartuntalähteiden jäljitettävyydet ovat osa niistä mittareista, joiden avulla tilanteen kehittymistä seurataan.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 24.11.2020 antanut ohjeet ja suositukset epidemian leviämisen estämiseksi Uudellamaalla sekä muissa leviämisvaiheen välittömässä uhatta olevissa maakunnissa (VN/25925/2020). Ohjeen mukaan ministeriö kehottaa aluehallintovirastoja ja kuntia rajaamaan yleisötilaisuuksien yleisömäärän enintään kymmeneen (10) henkeen tai viime sijassa tilaisuuksien järjestämisen kieltämistä.

THL on epidemiologisessa arviossaan aluehallintovirastolle (30.11.2020) todennut, että ihmisten terveyden suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn varmistamiseksi on tarpeen ottaa käyttöön lisää toimia ihmisten välisten fyysisten kontaktien vähentämiseksi koko Suomessa. Tällä pyritään sekä ehkäisemään yhä useamman alueen epidemiatilanteen kiihtymistä perustason yläpuolelle että kääntämään

ilmaantuvuus laskusuuntaiseksi niillä alueilla, jotka ovat jo siirtyneet kiihtymis- ja leviämisvaiheeseen. Edellä mainituin perustein THL suosittaa, että aluehallintovirastot ottaisivat käyttöön seuraavat raja-arvot julkisten kokoontumisten kohdalla, käyttäen kriteereinä Sosiaali ja terveysministeriön koronavirusepidemian torjunnan hybridistrategian toimintasuunnitelman epidemiatasoja; Alueet, jotka ovat leviämisvaiheessa: Sallitaan korkeintaan 10 henkilön kokoontuminen yleisötilaisuuksissa ja yleisissä kokouksissa ulko- ja sisätiloissa. Alle 10 henkilön kokoontumisissa tulee noudattaa THL:n ja Opetus- ja kulttuuriministeriön suosituksia turvaväleistä ja tartuntaa ehkäisevistä varotoimista.

Valtakunnallisesta tilanteesta:

THL:n arvion mukaan (*COVID-19-epidemian hybridistrategian seuranta – tilannearvioraportti 9.12.2020*) valtakunnallinen epidemiatilanne on marraskuun puolen välin jälkeen nopeasti heikentynyt. Syksyn epidemiatilannetta ovat kuvanneet alueellisten tilanteiden nopeat, aaltoilevat muutokset. Tartuntoja todetaan edelleen paljon ja tauti leviää nyt väestössä joka puolella Suomea. Epidemiatilanteen laajamittainen, äkillinen heikentyminen koko maassa on mahdollista. Tartuntojen ikäjakaumassa on nähtävissä erittäin huolestuttavaa muutosta. Yli 60- ja 70-vuotiaiden ikäryhmissä on todettu yhä enemmän tartuntoja, vaikka valtaosa tartunnoista todetaan edelleen nuorilla ja työikäisillä aikuisilla. Alueellisilla, oikea-aikaisilla ja riittävän kattavilla toimilla sekä tehokkaalla testauksella ja tartunnanjäljityksellä voidaan hillitä epidemian leviämistä. Sairaalahoidossa oli 15.12.2020 yhteensä 284 potilasta, joista 35 oli tehohoidossa. Potilasmäärissä on selvää kasvua edelliseen seurantaviikkoon verrattuna. Tuoreimman neljäntoista päivän seurantajakson aikana todettiin 5 890 uutta tautitapausta. Valtakunnallinen ilmaantuvuus edeltävien neljäntoista päivän ajalta on 15.12.2020 arvioituna 106,3 tapausta 100 000 asukasta kohden. Kyseistä jaksoa edeltävällä neljäntoista päivän seurantajaksolla todettiin 5 610 uutta tapausta ilmaantuvuuden ollessa 101,2 tapausta 100 000 asukasta kohden.

Sosiaali- ja terveysministeriö on järjestänyt 28.11.2020 sekä Pohjois-Pohjanmaan että Kainuun sairaanhoitopiirin alueille yhteistyökokoukset alueellisten koordinaatioryhmien ja alueen kuntien kanssa epidemian leviämisen hillitsemiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan keskeinen ministeriön viesti alueille on se, ettei maalla ole varaa sosiaali- ja terveydenhuollon kantokyvyn vaarantumiseen. Tavoitteena on painaa epidemiatilanne takaisin perustasolle. Ennakoivat toimet kiihtymisvaiheessa olevilla alueilla tarkoittaisivat käytännössä enintään 10 henkilön kokoontumisrajoitusta kaikissa muodoissaan. Olennaista on sosiaalisten kontaktien merkittävä vähentäminen. Tilaisuuksia ei järjestettäisi eikä niihin tulisi osallistua.

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan tilanteesta:

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella THL:n tartuntatautirekisterin mukaan ilmaantuvuusluku viimeisen kahden viikon ajanjaksolta on 87,1 ja sitä edeltävän jakson 103,2 (viimeisimmät tiedot päivältä 16.12.2020). Vastaavat COVID-19 -tapausmäärät ovat 358 ja 424. Oulun yliopistollisessa sairaalassa on 12 COVID-19 -potilasta hoidossa (tilanne 16.12.2020), kun noin kaksi viikkoa aiemmin potilaita oli 5 (tilanne 30.11.2020). Sairaaloiden osastoilla hoidettavien potilaiden määrä on selvästi noussut joulukuun aikana.

Oulun kaupungissa on havaittu osa Pohjois-Pohjanmaan alueen tartunnoista, mutta joukkoaltistumisia on todettu myös pienemmissä kunnissa Pohjois-Pohjanmaalla. Oulun lisäksi tartuntamäärien selvää kasvua tai tartuntaryppäitä (tartuntoja 5 tai enemmän ajalla 30.11.2020 – 13.12.2020) on todettu viimeisen kahden viikon aikana Ylivieskan, Haapaveden, Kempeleen, Nivalan, Raahen, Tyrnävän, Sievin, Limingan ja Lumijoen kunnissa. Yksittäisiä tai muutamia tartuntoja on lisäksi todettu useassa alueen muista kunnista. Marraskuussa Oulussa on todettu kaksi koronaan liittyvää kuolemantapausta sosiaalihuollon tehostetun palveluasumisen yksikössä. Joulukuun aikana on ilmennyt uusia tartuntoja muissa sosiaalihuollon yksiköissä Pohjois-Pohjanmaalla.

Pohjois-Pohjanmaan alueellisen koronaviruksen torjuntatoimia koordinoivan yhteistyöryhmän (15.12.2020 kokoontuneessa ryhmässä edustus sairaanhoitopiiristä, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta, THL:stä, Oulun kaupungista sekä aluehallintovirastosta) näkemyksen mukaan epidemiatilanne on Suomessa vakava. Epidemiatilanne Pohjois-Pohjanmaalla on muuttunut siten, että tautia esiintyy nyt myös maakunnan pienemmissä kunnissa, eikä vain keskuskaupungissa Oulussa, mitä voi pitää epidemian etenemisen merkinä. Analysoituja COVID-19 näytteitä on viikolla 50 hieman edellistä viikkoa vähemmän Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella, minkä vuoksi tautitilanteen paheneminen alueella ei selity tehtyjen analyysien määrällä. Tartuntojen jäljitettävyyttä on edelleen kohtalainen, mutta se on huonontunut aikaisemmasta, eivätkä kaikki tartunnanlähteet ole jäljitettävissä Oulussa eikä kaikissa maakunnan muissa kunnissa. Merkittävä osa tartunnoista alueella on jäljitetty samassa taloudessa asuvaan henkilöön tai tuttavapiiriin. Lähestyvä loma-aika saattaa vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen siten, että muita ihmisiä tavataan sisätiloissa hieman enemmän. Tällä saattaa edelleen olla epäsuotuisia vaikutuksia epidemiatilanteen kehittymiseen. Yhteistyöryhmän arvion mukaan Pohjois-Pohjanmaalla ollaan edelleen epidemian leviämisvaiheessa.

Yhteistyöryhmä piti voimassa olevia rajoituksia ja suosituksia nykytilanteessa asianmukaisina. Yhteistyöryhmän näkemyksen mukaan

on perusteltua pitää Pohjois-Pohjanmaan kokoontumisrajoitus voimassa 18.1.2021 asti niin, että yli 10 hengen yleisötilaisuuksien järjestäminen kielletään, mutta korkeintaan 10 hengen tapahtumia tai tilaisuuksia saisi järjestää huolehtien turvallisuudesta THL:n ja OKM:n turvallisen kokoontumisen ohjein.

Johtopäätökset:

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätös perustuu tämänhetkiseen alueellisen tilanteen kokonaisarvioon, jossa on arvioitu COVID-19 -taudin alueellisia tosiasiallisia vaikutuksia kansanterveyteen ja otetaan huomioon THL:n asiantuntemuksen lisäksi myös alueellisten viranomaisten näkemykset, sekä Sosiaali- ja terveysministeriön antama ohjaus rajoitustoimien tarpeellisuudesta.

Tartunnat ovat aiempaa merkittävämmiin levinneet maakunnan keskustaajaman Oulun ulkopuolelle. Sairaala- ja hoivapaikkojen käyttö on kasvanut ja tartuntojen jäljitettävyyden on heikentynyt aiemmasta. Epidemiatilanteen heikkenemisen uhka on välitön.

Joukkoaltistumisia ja tautiryöstöjä on tähän mennessä esiintynyt epidemiologisesti erilaisilla alueilla. Ihmiset liikkuvat alueiden välillä paljon, ja etenkin suurempiin tapahtumiin usein saavutaan eri puolilta maata, jolloin valtakunnallinen epidemiatilanne vaikuttaa myös Pohjois-Pohjanmaan tilanteeseen. Pohjois-Pohjanmaan alueella on myös kuntia, joissa epidemiatilanne on hyvin rauhallinen, mutta pienissä kunnissa taudin suhteellinen ilmaantuvuus voi nousta rajusti muutamankin tapauksen myötä. Huonontunut epidemiatilanne alueen kunnissa voi aiheuttaa altistumisia ja tartuntoja myös niissä kunnissa, missä tartuntoja ei ole ajankohtaisesti todettu. Aluehallintoviraston arvion mukaan paitsi alueen epidemiologinen tilanne, myös tiedossa olevat riskit ja taudin leviämisen estämisen ennakointi ovat nyt tärkeitä. Kokoontumisiin liittyvät riskit ovat tällä hetkellä liian suuret, jolloin rajoitustoimet ovat välttämättömiä.

Aluehallintoviraston rajoituspäätöksen tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyin tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista. Mikäli enintään 10 hengen kokoontumisissa noudatetaan riittäviä turvaohjeita, välttämättömiksi katsottavia tilaisuuksia tai kokouksia voidaan järjestää tartunnan riskiä olennaisesti vähentäen. Tällä rajauksella aluehallintovirasto puuttuu kokoontumisvapauteen ja muihin perusoikeuksiin mahdollisimman vähäisessä määrin. Päätöksen vaikutukset yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään ja perusoikeuksien toteutumiseen on arvioitu. Päätös ei kajoa näihin enempää kuin on välttämätöntä alueen mahdollisesti äkillisesti kiihtyvässä ja epävarmassa epidemiologisessa tilanteessa.

Yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi aluehallintovirasto pitää välttämättömänä Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueen yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten kieltämisen. Kuitenkin sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään 10 (kymmenen) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen OKM:n ja THL:n 21.9.2020 antamaa ohjetta.

Edellä todetun perusteella Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kuntien alueella voidaan edelleen todeta laaja yleisvaarallisen tartuntataudin (COVID-19) vaara. Tämä määräys on välttämätön tartuntataudin leviämisen estämiseksi Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kuntien alueella.

Jos alueellinen epidemiologinen kokonaistilanne muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä kokoontumisia koskevaa rajoituspäätöstä uudelleen.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 7, 8, 58 ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen (146/2017) 1 §:n muuttamisesta (69/2020) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Pasi Eskola (puh. 0295 017 500).

Ylijohtaja

Terttu Savolainen

Aluehallintoylilääkäri

Pasi Eskola

Aluehallintovirasto käyttää sähköistä hyväksyntää, jonka merkinnät ovat asiakirjan lopussa.

LIITTEET

Liite 1, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 21.9.2020 antama ohje koronavirustartuntojen ehkäisemisestä yleisötilaisuuksien ja yleisten kokoontumisten yhteydessä sekä julkisten tilojen käytössä

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa 17.1.2021 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi.

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueen kunnat ja kuntayhtymät

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Oulun poliisilaitos

Jokilaaksojen ja Oulu-Koillismaan pelastuslaitokset

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Maksutta

Tämä asiakirja PSAVI/9932/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PSAVI/9932/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Eskola Pasi 17.12.2020 08:36

Ratkaisija Savolainen Terttu 17.12.2020 08:47